
RECENZJA KSIĄŻKI: MARIAN GORYNIA,
*PRZEDSIĘBIORSTWO W BIZNESIE
MIĘDZYNARODOWYM. ASPEKTY
EKONOMICZNE, FINANSOWE
I MENEDŻERSKIE*, WYDAWNICTWO
NAUKOWE PWN, WARSZAWA 2021,
S. 503

Recenzowana praca jest bardzo ciekawą, a jednocześnie niestandardową monografią podsumowującą dotychczasowy dorobek badawczy autora w zakresie biznesu międzynarodowego i konkurencyjności międzynarodowej.

Jest to obszerna pozycja o nietypowej, ale ciekawej strukturze. Składa się na nią 40 rozdziałów podzielonych na siedem części, z których każda ma własne zakończenie. Niektóre rozdziały są bardzo krótkie, zaledwie kilkustronicowe, jednak wyróżnienie w ten sposób wybranych treści ma za zadanie przyciągnięcie uwagi czytelnika. Część pierwsza stanowi wprowadzenie do całej książki. Autor przedstawia w niej rozważania dotyczące podstawowych zagadnień biznesu międzynarodowego, takich jak przedsiębiorstwo i jego znaczenie w gospodarce międzynarodowej, obszerność pojęcia „biznes międzynarodowy” i jego interdyscyplinarny charakter, oraz omawia ekspansję zagraniczną przedsiębiorstwa przez pryzmat różnych teorii przedsiębiorstwa. Część ta miejscami ma wymiar filozoficzny, dzięki czemu cała książka zyskuje szczególny charakter.

* **Mirosław Jarosiński, dr hab., prof. SGH** – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie. ORCID: 0000-0003-2938-2690.

W części drugiej autor przedstawia otoczenie przedsiębiorstwa, biorąc pod uwagę jego hierarchiczną budowę. Za poziom najwyższy przyjmuje poziom globalny, pisząc – głównie z punktu widzenia ekonomicznego – o trendach w zakresie globalizacji, deglobalizacji i regionalizacji, którą po pierwsze odróżnia od integracji regionalnej, a po drugie traktuje jako etap przejściowy w drodze do globalizacji. Autor prezentuje również różne podejścia do analizy globalizacji, np. przez pryzmat szans i zagrożeń, oraz snuje rozważania na temat przyszłości globalizacji. Jako kolejny poziom otoczenia autor przedstawia poziom gospodarki regionalnej, a jako następny – gospodarki krajowej/narodowej, który opisuje w ostatniej części monografii. Za najniższy poziom otoczenia autor przyjmuje poziom mezo, czyli poziom branży/sektora. Omawiając ten ostatni, autor dokonuje bardzo ciekawej integracji modelu pięciu sił Portera i modelu Yipa. Ten pierwszy odnosi się do sektora i zwykle jest analizowany z perspektywy rynku krajowego. Integrując z nim model Yipa, M. Gorynia poszerza perspektywę analizy sektora o zakres wpływów międzynarodowych, które są przecież nie do uniknięcia w dzisiejszej zglobalizowanej gospodarce.

W części trzeciej autor powraca do zagadnienia ekspansji zagranicznej przedsiębiorstwa i dokonuje jej analizy z punktu widzenia nauk ekonomicznych. Swoje refleksje na ten temat przedstawia w trzech rozdziałach, z których każdy jest poświęcony innemu nurtowi rozważań dotyczących umiędzynarodowienia przedsiębiorstw. Pierwszy nurt jest związany z teorią handlu międzynarodowego i wywodzącą się z niej wczesną teorią zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Ten typowy rozdział wszystkich monografii poświęconych biznesowi międzynarodowemu zyskuje tu nieco inną perspektywę, gdyż autor, oprócz tradycyjnie wymienianych teorii, opisuje wiele współczesnych teorii oraz odnosi się do prób integracji teorii handlu międzynarodowego i teorii zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Drugi nurt wyróżniony przez M. Gorynię to teorie odnoszące się do samego przedsiębiorstwa międzynarodowego. Tu również przedstawia zarówno wcześniejsze, jak i najnowsze teorie/koncepcje przedsiębiorstwa międzynarodowego. Trzeci nurt stanowią współczesne teorie internacjonalizacji przedsiębiorstwa, przy czym autor odnosi się głównie do modeli etapowych, ale też do internacjonalizacji niekonwencjonalnej i symultanicznej, internacjonalizacji sieciowej oraz wczesnej internacjonalizacji przedsiębiorstw, przy okazji której nawiązuje do obszaru przedsiębiorczości międzynarodowej.

Część czwarta monografii charakteryzuje strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw, począwszy od ich motywów wewnętrznych. Autor z premedytacją pomija przesłanki zewnętrzne, odsyłając czytelnika do drugiej części monografii, gdzie przedstawił uwarunkowania zewnętrzne ekspansji zagranicznej przedsiębiorstw. M. Gorynia opisuje strategie internacjonalizacji na różnych poziomach, poczynając od poziomu całego przedsiębiorstwa (korporacji), poprzez strategie konkurencji na rynkach międzynarodowych (strategie na poziomie strategicznych jednostek biznesowych – strategie biznesów), po strategie funkcjonalne. Autor odnosi się oddzielnie do strategii

globalnej przedsiębiorstwa oraz do pomiaru stopnia internacjonalizacji przedsiębiorstwa. W tej części monografii, oprócz strategii internacjonalizacji, autor uwzględnia również strategie dezinternacjonalizacji i reinternacjonalizacji, co nie jest powszechne, a przecież bardzo ważne z punktu widzenia umiędzynarodowienia przedsiębiorstw.

Część piąta z kolei przedstawia strategie zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw, czyli sposoby wejścia i funkcjonowania na rynkach międzynarodowych. Autor rozpoczyna tę część od krótkiego przeglądu strategii wejścia na rynki zagraniczne i ich typologii, a następnie szczegółowo omawia ich najważniejsze formy. Później, co również jest niezwykle rzadkie, odnosi się do form obsługi rynku zagranicznego. Bardzo ciekawy jest obszerny aneks do tej części monografii, w której autor podaje przykład zastosowania teorii kosztów transakcyjnych do analizy kwestii pośrednictwa w handlu zagranicznym. Ten fragment monografii, moim zdaniem, nie do końca współgra z wcześniej przyjętym stylem referowania przedstawianych zagadnień.

Część szósta znów się wyłamuje z tradycyjnej struktury książek dotyczących biznesu międzynarodowego, które zwykle poprzestają na przedstawieniu dostępnej palety strategii wejścia na rynki międzynarodowe. M. Gorynia idzie krok dalej i na podstawie obszernej literatury przedmiotu przedstawia metody wyboru sposobu wejścia na rynki zagraniczne. Zaznaczając, że wybór ten nie zawsze musi się odbywać w sposób w pełni racjonalny, przedstawia w tej części kryteria wyboru sposobu wejścia i różne modele decyzyjne. I tak mowa jest tu o metodach wyboru opartych na rachunku ekonomicznym, opartych na etapie rozwoju internacjonalizacji przedsiębiorstwa i metodach wielokryterialnych.

Ostatnia, siódma część monografii jest poświęcona – zgodnie z wcześniejszą deklaracją autora – wpływowi gospodarki krajowej/narodowej na międzynarodową ekspansję przedsiębiorstw, choć nazwa tej części bezpośrednio na to nie wskazuje, a jej uważna lektura też w pełni tego nie potwierdza. Na początku M. Gorynia dokonuje identyfikacji, przeglądu i oceny związków istniejących między innowacyjnością i konkurencyjnością gospodarki a międzynarodową współpracą gospodarczą, formułując zalecenia dla polityki gospodarczej naszego państwa, które sprzyjałyby międzynarodowej ekspansji przedsiębiorstw. W kolejnym rozdziale M. Gorynia przedstawia perspektywy internacjonalizacji polskich przedsiębiorstw i formułuje zalecenia dla ich strategii. Niezwykle ciekawy jest rozdział poświęcony koronawirusowi i wpływowi pandemii COVID-19 na sferę polityczną, społeczną i gospodarczą, a także na przyszłość globalizacji. Część siódmą kończy krótkie wskazanie kierunków dalszych badań nad biznesem międzynarodowym.

Recenzowana monografia stanowi bardzo cenną pozycję na polskim rynku wydawniczym dla osób zajmujących się biznesem międzynarodowym i zarządzaniem międzynarodowym. Przy czym, trzeba to wyraźnie podkreślić, nie jest to książka dla studentów studiów licencjackich, jeśli już to magisterskich, a najlepiej dla osób piszących prace dyplomowe. Natomiast jest to świetna pozycja dla doktorantów

i wszystkich pracowników naukowych zajmujących się poruszaną problematyką. O ponadprzeciętnych walorach tej książki świadczy aktualność przedstawianych treści, zwięzły, przeglądowy sposób prezentowania teorii, zastosowany, bardzo logiczny podział na rozdziały i pogrupowanie ich w kilka części.

Recenzowana książka jest z jednej strony kwintesencją współczesnej wiedzy na temat biznesu międzynarodowego z uwzględnieniem dorobku wybitnych polskich badaczy. Z drugiej strony jest podsumowaniem prac poznańskiej szkoły konkurencyjności międzynarodowej, której prof. dr hab. Marian Gorynia jest prekursorem. W publikacji wykorzystano fragmenty niektórych prac pisanych wcześniej przez autora i jego uczniów.

Oprócz wszystkich aspektów merytorycznych, atutem książki jest indeks haseł na końcu opracowania, rzecz rzadko pojawiająca się w polskich publikacjach, a znakomicie ułatwiająca sięganie do jej treści.

Podsumowując, rekomenduję recenzowaną monografię wszystkim czytelnikom, którzy chcieliby się zapoznać z najnowszymi osiągnięciami światowej literatury biznesu międzynarodowego i wkładem w nią poznańskiej szkoły konkurencyjności międzynarodowej.